

Sínia de can Mas

Castellgalí

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Riba del riu Cardener.
Emplaçament A prop del molí Nou, abans d'arribar a aquest al costat del riu

Coordenades:

Latitud: 41.67992
Longitud: 1.83786
UTM Est (X): 403273
UTM Nord (Y): 4614891

Classificació

Número de fitxa 08061-108
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: En ruïna.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 002A00019
Fitxes associades:
[Can Mas](#)
Autoria de la fitxa Cortés Elía, Maria del Agua
Data de registre de la fitxa: dj., 22/06/2006 - 02:00

Descripció

El que resta de l'antiga sinya de can Mas es troba al peu del riu Cardener, entre aquest i la carretera de Castellgalí a Manresa C-16, molt a prop del molí Nou. Actualment està el conjunt molt colgat per la vegetació de ribera que fan impracticable l'accés en època d'estiu. Resta encara la construcció que albergava l'espai on es produïa la força motriu amb un animal, però li manca la teulada. Dins també hi ha la boca del pou del que s'extreia l'aigua amb catúfols dipositant-la en un rec. El pou comunicava amb una mina amb el riu i d'aquesta manera entrava aigua fins el lloc on hi havia la roda. Aquest conjunt d'elements encara es conserva al lloc. L'aigua s'emmagatzemava en una bassa i d'aquí s'extreia a través de canals per regar els horts de can Mas que es trobaven a l'altra banda de la carretera. També, mitjançant una bomba es pujava aigua a la bassa de la casa.

Observacions:

La teulada ha desaparegut i el conjunt es troba cobert de vegetació, cosa que ha impedit l'accés i fer fotografies. La informació de les característiques de la sinya ha estat proporcionada per Josep i Carles Playà.

Història

La sinya és un complex hidràulic format pel pou, l'estructura de la sinya, la bassa, a vegades un safareig, i sistemes de canalització de rec. El pou, generalment rectangular, disposava d'una maquinària per pujar l'aigua a la superfície. Aquesta maquinària està composta bàsicament per dues rodes, una horitzontal moguda per un animal, i una altra vertical. La roda vertical pujava l'aigua del pou amb els catúfols que la buidaven a la bassa d'on s'acumulava pel seu ús. Els catúfols, generalment de fang o de fusta, tenien un petit forat al fons per tal de buidar-se quan la sinya s'aturava. La força motriu era la de les mules o d'altres animals de tir, que voltaven lligats a un eix vertical i feien girar la roda horitzontal situada sobre l'eix i que transmetia l'energia a la roda que pujava l'aigua a través d'un sistema d'engranatges de ferro. L'objectiu era pujar l'aigua i acumular-la en una bassa per la seva utilització en el regadiu dels horts per gravetat de la caiguda d'aquesta. L'animal girava en una plataforma circular en la que hi havia l'eix al centre. Hi podien haver de dos tipus, la que es situava sobre el pou i al voltant es construïa una plataforma empedrada que servia per que caminés el ruc; i la que tenia aquesta plataforma i la sinya desplaçada a un costat del pou amb la transmissió a través d'un eix horitzontal que comunica les dues rodes. La de can Mas és del primer tipus. Les sínies estaven generalment a prop de les rieres o sobre aigües subterrànies poc profundes i la seva finalitat era regar una petita extensió de terra destinada primordialment a cobrir les necessitats bàsiques del mas. Tot i que l'origen del sistema s'atribueix als àrabs, les sínies de la zona són construccions del segle XVIII o XIX molt corrents en aquests entorns i facilitaven la recollida d'aigua i el rec per les terres, essent l'únic mitjà de fer conreables algunes terres a les que no es podia fer arribar l'aigua degut al desnivell del terreny. Amb l'arribada dels nous avenços duts a terme de la mà de la revolució industrial el sistema d'extracció de l'aigua del subsòl va modernitzar-se amb la incorporació del motor elèctric que va substituir l'animal. Després de la Guerra Civil, es van substituir progressivament per motors de gasolina o elèctrics que han provocat l'abandó de les sínies.